

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ІНФОРМАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускної кафедри

_____ Н. Ф. Ржевська

« ____ » _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ
КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «МІЖНАРОДНА
ІНФОРМАЦІЯ»

Тема: «Особливості інформаційної політики Російської Федерації в умовах глобальних викликів (на прикладі пандемії Covid-19)»

Виконавець: студентка 4 курсу, 409 групи, Білоус Юлія Павлівна

Керівник: доцент кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій, Магда Євген Валерійович

Нормоконтролер _____ (підпис)
(П.І.Б)

КИЇВ 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ФАКТОР ПАНДЕМІЇ COVID-19 У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ.....	8
1.1 Вплив пандемії на світ та міжнародні відносини.....	8
1.2 Дії уряду Російської Федерації під час поширення захворювання.....	12
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	19
2.1 Іміджеві втрати країни на світовій арені.....	19
2.2 Компенсація втрат та спроба надання допомоги іншим країнам.....	23
РОЗДІЛ 3. ГЕОПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА РОСІЯ.....	32
3.1 Боротьба за формулу вакцини.....	32
3.2 Просування Sputnik-V.....	36
3.3 Неможливість для України використовувати вакцину.....	41
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВСТУП

COVID-19 навчив нас тому, що планетарні проблеми планетарного масштабу вимагають і рішень планетарного масштабу.

Якою б руйнівною не була справжня пандемія з її катастрофічними наслідками, вона надає нам можливість побачити з усією визначеністю, де стався збій в системі міжнародних відносин і одночасно підтверджує центральну роль Організації Об'єднаних Націй.

Генеральний директор ВООЗ вважає за необхідне розробити міжнародну угоду, яка дозволить заздалегідь ідентифікувати потенційні глобальні загрози здоров'ю, запастися всім необхідним на випадок пандемії, забезпечити рівний доступ до вакцин, тестів і ліків і підготувати «армію» фахівців для роботи в надзвичайних ситуаціях.

Пандемія COVID-19 зачіпає всі країни, але реакція урядів визначається політикою. У зв'язку з цим Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) спробувала скоординувати рекомендації державам і запропонувати постійне управління спалахом. З огляду на політичні рушійні сили COVID-19, ми стверджуємо, що це важливий момент для просування знань про міжнародні відносини в якості необхідного і відмітної методу для включення в репертуар ВООЗ вводяться знань для боротьби з епідемією. Історичні спроби відстояти технічний досвід над політикою зайві і застаріли: ВООЗ завжди політизувалася державами-членами. Ми припускаємо, що ВООЗ необхідно зайнятися політикою і задіяти зовнішньополітичний і дипломатичний досвід. Ми пропонуємо практичні приклади відправних точок, де методи міжнародних відносин можуть використовуватися для прийняття рішень у сфері охорони здоров'я і координації технічної політики.

Сучасний світ змінюється, COVID-19 це подія номер один в новинах, явище яке впливає на життя кожного, змінивши буденність та звичайне життя на новини про кількість хворих, і ми це сміливо називаємо епідемія яка характеризується найбільшим поширенням інфекційного захворювання на

території усіх країн світу і континентах. Характеризується відсутністю колективного імунітету в людства, і, зазвичай, ефективних засобів профілактики (вакцини) й лікування. Це явище яке впливає на все в сучасному світі, на роботу, навчання, відпочинок, і звісно це впливає на свободи звичайних людей.

Актуальність роботи полягає у тому, що оскільки пандемія коронавірусу COVID-19 є надзвичайною ситуацією міжнародного значення, то вона впливає майже на все, включаючи й права і свободу людей. Карантинний та посткарантинний періоди мають великий вплив на додержання інформаційної культури і морально-етичних норм в соціальних мережах та ЗМІ. Людям необхідно знати саме правдиву інформацію про теперішню ситуацію пандемії в світі, і особливо в їхній країні. Наразі повсюди в Інтернеті є дезінформатори, які розповсюджують неправдиву інформацію щодо коронавірусу чи карантину. Також важливим є показати необхідність вакцинації та збільшити довіру людей до вакцини, як способу захисту і боротьби з вірусом.

Мета роботи: полягає у виявленні методів проведення політики РФ у період пандемії, дослідити дії політичних діячів у важкий для країни період. Досягнення поставленої мети є можливим за рахунок виконання наступних дослідницьких завдань:

- показати, як змінюється інформаційна політика держави при проблемі світового рівня
- висвітлити проблему дезінформації та пропаганди у ЗМІ
- розкрити тему вакцини російського походження
- запропонувати оптимальні варіанти проведення інформаційної політики.

Завдання дослідження полягає у висвітленні проблем інформаційної політики Російської Федерації, показати як держава діє у складний для країни період, висвітлити проблему дезінформації у ЗМІ.

Об'єктом дослідження є інформаційна політика Російської федерації.

Предметом дослідження: методи інформаційної політики РФ, розробка вакцини російського походження.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних інформаційних джерел.

Наукова новизна теми полягає у тому, що Covid-19 є новим випробуванням для усіх держав і методи боротьби країн з пандемією є важливими для усього світу. Інформаційна політика Російської Федерації може слугувати прикладом для країн СНД для побудови своєї політики.

У роботі ми використовували наукові статті іноземних авторів, дослідження вчених, пов'язаних з розробкою вакцини, роботи українських аналітиків з питань геополітики, також статті російських науковців пов'язаних з питаннями інформаційної політики та медицини.

РОЗДІЛ 1. ФАКТОР ПАНДЕМІЇ COVID-19 У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ.

1.1 Вплив пандемії на світ та міжнародні відносини.

Міжнародні відносини розглядають взаємозв'язок між внутрішньою і міжнародною політикою. У будь-якій надзвичайній ситуації, включаючи надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров'я, важливо перш за все мати уявлення про сучасне політичне середовище - не передбачати, що такі знання є «здоровим глуздом» або можуть бути легко узгоджені з «минулим досвідом». Політика змінюється всередині країни і за кордоном щодня, оскільки уряди і неурядові суб'єкти реагують на нові події. Кожен спалах заслуговує на визнання як унікальний. Кожна держава має динамічні пріоритети, програми та умови, які можуть вплинути на його реакцію на нову надзвичайну ситуацію, і запрошення до міжнародної співпраці може бути отримано по-різному з року в рік. Відстеження дипломатичних умов, які можуть дозволити або обмежити співпрацю держав під час надзвичайної ситуації, має першорядне значення для успішного реагування на надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров'я.

Міжнародні відносини пропонують аналіз офіційного та неформального політичного та управлінського ландшафту, а також вплив цього на передачу хвороб. Кожна держава унікальна, зі своїми політичними структурами та нюансами. У кожному випадку виконавча, законодавча та судова гілки влади виглядатимуть по-різному, а влада щодо прийняття рішень по-різному розподіляється між суб'єктами. Довіра між установами також може вплинути на терміни та стратегії залучення дипломатії охорони здоров'я. Політологи та порівняльні аналітики, які працюють поряд із аналітиками з питань конфліктів та гуманітарних питань, а також експертами з питань глобального управління охороною здоров'я, можуть підтримати світову спільноту охорони здоров'я у подоланні цих інституційних відмінностей та пов'язаної з ними напруженості. Знання особливої точки для взаємодії з певною державою є життєво важливим

для зменшення ризиків, спричинених надзвичайними ситуаціями в галузі охорони здоров'я.

Різні структурні та історичні події надалі впливатимуть на те, які міністерства мають повноваження приймати рішення, які мають дієві повноваження щодо реагування на спалахи захворювання та їх відповідні оперативні можливості. Політична історія країни, включаючи її спадщину щодо колоніалізму чи меценатської політики, також є життєво важливою для розуміння ландшафту здоров'я в певному місці та того, хто може впливати на тих, хто приймає рішення за лаштунками. Співпраця з політологами, які знають ландшафт охорони здоров'я та політичного сектору в певному місці на початку спалаху, може забезпечити ведення розмов із відповідними сторонами у відповідному порядку та сприятиме світовому світогляду на відповідь.

Спалахи захворювань виявляють напруження в колективному управлінні. Міжнародні відносини можуть надати представникам органів охорони здоров'я розуміння існуючих транснаціональних мереж, створених до кризи, і які, швидше за все, відчують її наслідки. Наприклад, аналіз глобального управління пояснює, як працює ВООЗ та як вона взаємодіє з суверенними державами-членами та іншими суб'єктами глобального режиму охорони здоров'я. Попередні дослідження розглядали зміну влади та влади організації як у "мирний час", так і під час надзвичайних ситуацій зі здоров'ям. Вивчення глобального врядування концептуалізує ВООЗ в рамках більшої міжнародної екосистеми, враховуючи, що спрацювало, що кинуло виклик державам-членам, що об'єднало держави та розділило їх, і як впровадити будь-які отримані уроки для зміцнення авторитету у разі потреби. Поглиблений аналіз ВООЗ та її позиції в більш широкому глобальному ландшафті охорони здоров'я є життєво важливим для побудови типології того, які політичні маневри працюють (а які ні) під час криз.

Вчені з міжнародних відносин вже деякий час вивчають роль ВООЗ як міжнародного політичного суб'єкта та надають уявлення про наслідки його нездатності зрозуміти свою політичну роль. Під час спалахів H1N1 2009 року

та спалахів Еболи в Західній Африці 2014 року виникла невідповідність між тим, що ВООЗ зобов'язано робити у своїй конституції, як керівний та координаційний орган у галузі глобальної охорони здоров'я, та тим, що очікував від цього світ. Під час H1N1 світ очікував менше від ВООЗ; а потім у 2014 році світ захотів оперативної групи, готової відповісти на спалахи з персоналом на місцях. Міжнародні відносини надають відтінок міжнародній політиці спалахів. Наша мета - зрозуміти, як держави можуть вибрати взаємодію між собою та ВООЗ під час надзвичайних ситуацій у галузі охорони здоров'я.

Як у випадку з офіційними, так і неформальними управліннями спалахами, довіра має першочергове значення. Міжнародні відносини сприяли розумінню теми довіри, і ці ідеї застосовуються для реагування на спалахи захворювання. Громади повинні довіряти порадам щодо охорони здоров'я, які їм дають, і відповідати авторитетам вітчизняних та міжнародних установ, що надають такі поради. Нещодавні спалахи показали, що різним джерелам інформації надається різна ступінь легітимності в кризові моменти, як це було видно з дискусії щодо використання масок для обличчя під час пандемії COVID-19.

Відсутність довіри до суб'єктів, які мають передбачуваний авторитет у надзвичайних ситуаціях у галузі охорони здоров'я, різні джерела "законної" інформації та "інфодемії" можуть мати суттєвий вплив на безпеку здоров'я.

Навіть побіжний погляд на вплив COVID-19 виявляє основну потенційну роль міжнародних відносин у розумінні міжнародної реакції на цей спалах. Повторюємо: політика рухає епідеміями. Невзаємодіяти з політикою та міжнародними відносинами означає не використовувати арсенал потенційних знань, доступних політикам та практикам у галузі охорони здоров'я. Розуміння конкуруючих інтересів та політичного ландшафту кожної країни є життєво важливим для забезпечення того, щоб політика розроблялася ВООЗ (або іншими світовими суб'єктами), яка може бути інтегрована в нову політичну реальність після COVID-19.

COVID-19 продемонстрував нам здатність спалаху стати «вірусним» багатьма способами, завдяки значному збільшенні кількості відвідувань Інтернету на сайтах постачальників новин, що свідчить про те, що населення відчайдушно потребує інформації. Однак цю спрагу знань можуть використати ті, хто хоче кинути виклик офіційним дискусіям та науковим доказам, будь то російські боти чи популістські президенти. Дослідження цифрової політики вже продемонструвало вплив, який можуть мати соціальні медіа в інших сферах управління. Досвід роботи з цифровою політикою та методами може дати поради щодо навігації в Твіттерсфері та медіа-бурі з метою забезпечення авторитету та законності. COVID-19, ВООЗ об'єдналася з Google, Instagram та Twitter для просування веб-сайтів, публікацій та твітів ВООЗ з метою заохочення людей звертатися до цих джерел, а не потенційно вводити в оману або гіперболізувати інформацію з інших країн.

1.2 Дії уряду Російської Федерації під час поширення захворювання.

22 січня 2020 року російський інформантство Sputnik News розповсюдило інформацію про те, що коронавірус нібито створений людьми і є одним з видів зброї НАТО. Це був перший фейк про коронавірус з російських джерел, зареєстрований на EUvsDisinfo.eu - платформі з викриття фейків. Цей проект при Європейській службі зовнішніх зв'язків, спрямований на боротьбу з фейк, з 2015 року спостерігає за російськими кампаніями дезінформації на 15 мовах.

Як повідомляють аналітики EUvsDisinfo, фейк про те, що коронавірус SARS-CoV-2 був створений в американській біолабораторії, поширювала серед інших і арабська служба Sputnik. Вона відома незмінною критичністю щодо США, що робить її цільову аудиторію дуже схильною до впливу подібних теорій змови. Потім цю фейкову новину розтиражували багато арабських інтернет-ресурсів. З'явилася вона і на підробленій вебсторінці, яка нібито належить британській медіакомпанії BBC.

В одному з документів для внутрішнього користування ЄС, який є в розпорядженні агентства Reuters, мова йде про широку кампанію дезінформації, що проводиться Кремлем. Таким чином, йдеться в ньому, Росія на тлі ситуації з коронавірусом хоче посилити паніку і посіяти сумніви. Всі ці звинувачення Москва категорично відкидає.

Фейки приходять не тільки з російських джерел. При Держдепартаменті США існує Центр глобальної взаємодії (Global Engagement Center), який крім російської дезінформації відстежує неправдиву інформацію і пропаганду з китайських та іранських джерел, а також від ісламістських угруповань і рухів. В кінці березня спецпосланець ГЕС Леа Габрієлла, колишній агент ЦРУ, під час відеоконференції описала свого роду "екосистему", в якій помилкова інформація з китайських, іранських і російських джерел підкріплює і підсилює один одного.

Наприклад, якщо російська платформа поширює фейкову новину, її часто використовують китайські ЗМІ. Потім їх тиражують в Росії, видаючи цю ж новину за інформацію з китайських джерел. Таким прикладом може служити твіт китайського дипломата в середині березня. Чжао Ліцзяні написав в Twitter, що коронавірус нібито з осені 2019 року існує в США, і зажадав інформацію про так званого "нульового пацієнта".

Твіт Чжао Ліцзяні поширили багато китайських посольств по всьому світу. В результаті у цих слів було 12 тисяч ретвітів і 20 тисяч лайків. Але потім, за спостереженнями GEC, китайська пропаганда змінила мету: зараз вона спрямована на те, щоб оспівувати успіхи китайської влади в боротьбі з коронавірусом. У Китаї вже не стверджують, що США є розповсюджувачем вірусу, а критикують Вашингтон за спроби стигматизації КНР як місця, звідки почав поширюватися коронавірус.

Прокремлівські ЗМІ при цьому поширюють суперечливі теорії. Згідно з ними, то пандемія є брехнею, то раптом знову з'являються апокаліптичні сценарії краху всієї шенгенської зони, розпаді НАТО або колапсі балтійських країн. Під час кризи, коли важлива довіра і співпраця, кремлівська машина дезінформації намагається зруйнувати солідарність європейців, вважають аналітики EUvsDisinfo.

Протягом періоду моніторингу прокремлівські ЗМІ постійно націлювались на Європейське агентство з лікарських засобів (ЕМА), звинувачуючи його у навмисному затягуванні з переглядом вакцини Sputnik V та у політичній упередженості.

Прокремлівські ЗМІ намагалися вбити плутанину щодо термінів подання офіційної заявки на постійний огляд вакцини Sputnik V до Європейського агентства з лікарських засобів. Хоча однозначно не ясно, чи були початкові передчасні вимоги щодо подання заявки навмисним кроком чи наслідком помилки (відкривається в новій вкладці) розробників Sputnik V, прокремлівських джерел (відкривається в новій вкладці) використали ситуацію, щоб підсилити твердження про те, що ЕМА навмисно відкладала

огляд вакцини Sputnik V. Ці твердження поширилися за межі відомих прокремлівських ЗМІ у мережі Twitter.

Прокремлівські відділення також звинувачують ЄМА та ЄС загалом у політичному упередженні проти вакцини російського виробництва. Такі звинувачення були спричинені особистими нападами на ЕМА та чиновників ЄС, і, принаймні в одному випадку, сприяли неправдивим твердженням, опублікованим в прес-релізі Російської служби зовнішньої розвідки.

Офіційний акаунт Sputnik V у Twitter поєднує рекламу вакцини російського виробництва з посиленням прокремлівських дезінформаційних розповідей про ймовірне упередження Заходу щодо російської вакцини.

Російські та китайські ЗМІ звинувачують ЄС (Захід) у політизації вакцин. Загальне повідомлення, яке розповсюджується підконтрольними державі ЗМІ, полягає в тому, що західні країни політизують вакцини та вносять свій вклад у "розбіжність вакцин", підкреслюючи тим самим різницю між китайським та західним підходами. Ця загальна розповідь відбита негативними звітами про процес вакцинації ЄС, звинуваченнями у накопиченні вакцин за рахунок бідніших країн та неправильному поводженні з вакциною AstraZeneca. У китайських державних ЗМІ постійно намагаються звинуватити "західні ЗМІ" у нібито подвійних стандартах та недостатньому професіоналізмі, коли мова йде про висвітлення китайських вакцин. Навіть використання таких виразів, як «дипломатія вакцин у Китаї», кваліфіковано китайськими чиновниками та засобами масової інформації як дезінформація.

Прокремлівські ЗМІ визначали питання вакцинації в геополітичному плані з моменту виведення вакцини Sputnik V у серпні 2020 року, створюючи розповідь про те, що Захід та ЄС мають схильність проти вакцини Sputnik V. Різні інтерпретації цього продовжували з'являтися протягом періоду моніторингу на багатьох мовах, стверджуючи, що Європа та Захід ведуть війну з вакцинами проти Росії та намагаються дискредитувати вакцину Sputnik V.

З цими заявами тісно пов'язані дезінформаційні повідомлення, в яких стверджується, що ЄС надає пріоритет (гео) політиці та прибутку корпорацій

над добробутом своїх громадян. Безпідставні твердження про те, що чиновники ЄС представляли інтереси фармацевтичних компаній, а не громадян, отримали відгук на найвищому рівні в Кремлі.

Прокремлівські ЗМІ, націлені на європейську аудиторію, також стверджували, що відмова від вакцини Sputnik V означатиме європейське самогубство і звинувачували ЄС у несправедливому розподілі вакцин. Прокремлівські ЗМІ, що обслуговують міжнародну аудиторію, також заявляють, що Brexit врятував Великобританію від "хаосу вакцин", що охопив ЄС. У сукупності такі розповіді свідчать про зусилля, спрямовані на засівання поділу в ЄС.

На подальшу підтримку розповіді про те, що Захід намагається «дискредитувати» вакцину Sputnik V, багато прокремлівських торгових точок в Росії посилаються на «анонімні джерела» всередині Кремля, які стверджують, що Захід готував широкомасштабну кампанію з великою кількістю фейкових кадрів масової смерті пацієнтів після щеплення Sputnik V. Такі повідомлення також розповсюджувались у російськомовному Twitter з посиленням деяких прокремлівських торгових точок для міжнародної аудиторії.

Як офіційні китайські канали, так і прокремлівські ЗМІ посилили контент щодо передбачуваних побічних ефектів західних вакцин, спотворюючи та висуваючи сенсацію повідомлень міжнародних ЗМІ та пов'язуючи смерть із вакциною Pfizer / BioNTech у Норвегії, Іспанії та в інших місцях. Вибіркове висвітлення потенційних побічних ефектів вакцини та ігнорування контекстної інформації чи постійних досліджень допомагає представити західні вакцини як небезпечні, потенціально сприяє настрою проти вакцинації в Європі та за її межами, а також посилює просування китайських та російських вакцин як альтернативи.

Примітно, що російські ЗМІ, в основному, мовчать щодо вакцин китайського виробництва. У порівнянні з іншими сферами політики, де російські ЗМІ відкрито пропагують відносини з Китаєм, китайські марки

вакцин, такі як Sinovac або Sinopharm, залишаються поза увагою. Аналіз російських та китайських повідомлень також виявив, що Росія та Китай агресивно просували власні вакцини, але не одна одну.

Висновки до розділу 1:

Отже, що ми можемо запропонувати тим, хто приймає рішення щодо поточного спалаху COVID-19? Використовуючи інформацію поодану вище, ми пропонуємо наступні початкові дані. По-перше, порівняльний аналіз. Повинен бути проведений незалежний огляд відповідей держав під час COVID-19. Зіткнувшись з одним і тим же патогеном, очевидні різні реакції держав: одні прислухаються до порад ВООЗ, інші складають власні курси. Потрібно зрозуміти, чому держави приймають такі рішення, перш ніж ми критикуємо їх. Різні підходи до управління можуть призвести до різних результатів, як ми вже спостерігаємо. Внутрішня політика матиме вплив на те, як управлятися з цим спалахом, і це потрібно повністю зрозуміти для ефективного управління пандемією.

Політичні знання, політичні методи та досвід реалізації політики також необхідні для обґрунтування навичок вирішення проблем, необхідних для розуміння сучасної суверенної поведінки. Нездатність ВООЗ зрозуміти політичні пріоритети своїх держав-членів і усвідомити, що міністерства охорони здоров'я в багатьох випадках не мають серед них високих показників, змусила організацію боротися з управлінням та делегуванням своїх повноважень протягом останніх років - як це очевидно, якщо поглянути під час напруженого оскарження щодо його дій у відповідь на H1N1, MERS, Ебола, Zika та тепер COVID-19.

Тому ми припускаємо, що ВООЗ (і ширший світовий ландшафт управління охороною здоров'я) повинен приділити серйозну аналітичну увагу конкуруючим дипломатичним пріоритетам держав. Під час пандемії COVID-19, коли політичні рішення мають прямий вплив на те, хто живе і хто помирає, життєво важливим є взаємодія громадського здоров'я та міжнародних відносин.

Також пандемія COVID-19 породила небувалі потоки інформації, супроводжувані «дезінфодемією», тобто величезною кількістю чуток і

помилкових даних, які ставлять під загрозу стабільність і психічне здоров'я суспільства. Найчастіше фейковий новини створюються з метою маніпулювання масовою свідомістю, або щоб збільшити рейтинги та кількість переглядів, як це роблять ЗМІ.

Важливо відзначити, що ключову роль в цьому напрямку відіграють ЗМІ, які під час пандемії повинні активно займатися поясненням складних для аудиторії фактів про COVID-19, поширенням офіційних медичних рекомендацій, спростуванням фейковий повідомлень і чуток.

І, нарешті, окремий акцент повинен бути зроблений на медійній та інформаційній грамотності. Спростування і інструкції з перевірки фактів, прохання критично сприймати будь-яку інформацію повинні розсилатися не тільки в ЗМІ і на офіційних сайтах, але і в соціальних мережах і месенджерах.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.

2.1 Іміджеві втрати країни на світовій арені.

Пандемія впливає на всі країни світу, Росія не виняток. Уряд російської федерації пізно відреагував на появу вірусу, що призвело до більшого і більш різкого розвитку зараження. Введення карантинних обмежень почалося різко, щоб максимально зупинити розвиток хвороби. Обмеження торкнулися багатьох заходів, свят і запланованих концертів, що безумовно вплинуло на імідж Росії на світовому рівні. Росія і так видається на міжнародній арені не з позитивного боку, часто країну представляють як країну агресор, вводять обмежувальні санкції, часто критикують уряд. Тому скасування багатьох заходів також вплинуло на стан Росії в світі.

Ситуація з розвитком епідемії коронавірусу в Росії залишається невизначеною. Одні вірусологи вважають, що через повільне поширення COVID-19 в країні пік захворюваності швидко піде на спад, а інші пророкують продовження карантину на невизначений термін.

У зв'язку з епідемією коронавірусу були скасовані або перенесені заходи, заплановані на весну і першу половину літа - «Євробачення», Каннський кінофестиваль, Московський міжнародний кінофестиваль, світові релізи фільмів, театральні прем'єри, концерти і найбільші спортивні події.

2 квітня Путін виступив з новим зверненням і оголосив, що весь квітень буде в Росії неробочим через епідемію коронавірусу. При цьому працівникам повинні продовжити нарахування заробітної плати.

16 квітня президент Росії оголосив про перенесення параду Перемоги.

Він пообіцяв, що всі заходи, заплановані до 75-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні, пройдуть в нинішньому році - але пізніше. Точну дату він не назвав. Салют 9 травня, незважаючи на скасування парадів, повідомив у вівторок командувач Західним військовим округом Олександр Журавльов.

Минулого тижня глава Росспоживнагляду Анна Попова та віце-прем'єр Тетяна Голікова закликала продовжити неробочі дні і режим самоізоляції щонайменше на два тижні. Саме такого рішення чекали від Путіна.

Глобальність проблеми зажадала від Росії додаткового напруження сил, що відповідають за зовнішню політику. Незважаючи на кризову ситуацію, російське керівництво ні в багатосторонній, ні в двосторонній дипломатії не відступиться від своїх принципів і установок, озвучених в основоположних документах із зовнішньої політики, складених ще в «доковідний» час, в першу чергу концепції зовнішньої політики Російської Федерації. У відповідність до Стратегії національної безпеки здійснювався захист національної безпеки Російської Федерації, в першу чергу в аспекті громадської, економічної, транспортної безпеки і безпеки особистості.

У складній міжнародній обстановці країною була продемонстрована гуманітарна спрямованість російської зовнішньої політики як в багатосторонніх, так і двосторонніх форматах. Цивілізована допомога Росії європейським країнам, США і реакція на неї західних ЗМІ та аналітиків, які бажають спотворити справжні цілі такої допомоги, стали маркером того, як ведеться інформаційна війна і пропаганда проти Росії. Проте вдосконалення інформаційного супроводу зовнішньополітичної діяльності в інтересах об'єктивного сприйняття Російської Федерації на міжнародній арені, своєчасна реакція на відповідні інформаційні виклики з боку зарубіжних партнерів, дозволили провести ефектні гуманітарні PR-акції в Італії, Сербії та США. Зі зниженням кількості захворілих в світі гуманітарні акції Росії були витіснені з новинного порядку денного західними медіаресурсами. PR-кампанія першої в світі вакцини від COVID-19 «Супутник V» не опинилася успішною, а сама вакцина була розкритикована за недостатню випробувальну і доказову базу.

Питання скасування секторальних санкцій піднімався Росією і в «Декларації про солідарність у боротьбі з пандемією коронавірусної інфекції», заблокованої США, Великобританією, ЄС, Україною і Грузією на Генасамблеї ООН. Співавторами «Декларації» були 28 держав, включаючи Росію. У ній звучав заклик до надання допомоги найбільш постраждалим державам, проголошувався відмову від торгових воєн і прийнятих в обхід РБ ООН односторонніх санкцій, щоб забезпечити невідкладний доступ населення до продовольства і медикаментів, акцентувалася необхідність протидії спекуляціям товарами першої необхідності. Про необхідність ревізії санкцій і створення так званих «зелених коридорів», «вільних від торгових воєн і санкцій для взаємних поставок медикаментів, продовольства, обладнання та технологій», говорив і В.В. Путін в ході екстреного віртуального саміту «Групи двадцяти » 26 березня 2020 р. Він закликав ввести мораторій на обмеження щодо товарів першої необхідності, а також на фінансові транзакції для їх закупівель («Двадцятка» також є одним із пріоритетних майданчиків для російської багатосторонньої дипломатії).

Наївно припускати, що заклики російського керівництва знайдуть відгук в країнах, на зразок США, Великобританії і членів ЄС, для яких односторонні санкції рестрикції і торгові війни зараз - основний інструмент зовнішньої політики. Росія, таким чином, демонструвала світовій спільноті, що для «ряду міжнародних гравців» простіше «Поставити простих людей на межу виживання» своїми «політизованими підходами» (залишаючи обмеження, які в кінцевому підсумку стають гальмом у боротьбі з пандемією, адже «питання про життя і смерті людей» на тлі глобальної епідемічної загрози, «це чисто гуманітарне питання»), ніж відмовитися від політики обмежень і заборони як глобальних гравців (Росії і Китаю), так і регіональних центрів сили (таких, як Іран). Широке інформування про гуманітарні ініціативи Росії та протидію російським ініціативам з боку Заходу укладається в методологію законодавця, яка описана в Основних напрямках політики Російської Федерації в сфері міжнародного культурно-гуманітарного співробітництва.

Використання специфічних форм і методів впливу на громадську думку, як інструмент «м'якої сили», здатний працювати на зміцнення міжнародного авторитету країни. Ефективні дії на даному напрямку відповідають інтересам збільшення числа друзів Росії, протидії проведенню нових розділових ліній, нейтралізації антиросійських настроїв політико ідеологічного походження.

На регіональному рівні міжнародна взаємодія з протидії епідемії коронавірусу велася, перш за все, в рамках ЄАЕС і СНД - організацій, які Росія вважає для себе пріоритетними. Було вжито заходів щодо координації і надання підтримки країнам, що входять в ці організації. Втім, масштаби цієї допомоги і рівень її висвітлення в ЗМІ були нижче, ніж у випадку зі згаданими вище акціями в Італії або США. Тут Москва керувалася принципом раціональності, надаючи адресну допомогу при наявності запиту на неї. Такий підхід цілком виправданий сформованою кон'юнктурою відносин РФ з сусідніми державами на пострадянському просторі, керівництво яких в останні роки не акцентує наявності будь-яких зобов'язань щодо підтримки Росії на світовій арені з цілого ряду ключових питань.

2.2 Компенсація втрат та спроба надання допомоги іншим країнам.

Швидке поширення нової коронавірусної інфекції в світі призвело до введення національними урядами комплексу карантинних заходів, включаючи закриття державних кордонів для громадян інших країн. Незважаючи на цей досить радикальний крок, співпраця між державами в сфері протидії пандемії на дипломатичному і міжурядовому рівні

продовжився: країни надавали гуманітарну допомогу один одному, відправляючи засоби індивідуального захисту та дезінфекції, медичні апарати, обмінювалися протоколами лікування, розміщували в своїх медичних установах хворих громадян третіх країн.

Як і інші держави-донори, за останні півроку Росія направила гуманітарні зусилля на протидію поширенню нової коронавірусної інфекції. Ми зібрали і проаналізували інформацію про напрямки і одержувачів російської гуманітарної допомоги, яку поставляла Росія для боротьби з пандемією COVID-19 і її наслідками.

При підготовці цієї аналітичної записки, була зібрана база даних про надану Росією гуманітарної допомоги. Одиниця спостереження в отриманій базі даних - подія поставки Росією гуманітарної допомоги іншій державі по можливості із зазначенням конкретної дати.

1. Основними джерелами інформації про факти надання допомоги виступили: 5 офіційних ресурсів російських органів влади:

- Уряду РФ;
- Росспоживнагляду;
- МЗС Росії і його закордонних установ;
- МНС Росії;
- Міноборони Росії;
- МОЗ Росії;

2. офіційні ресурси органів державної влади країн-реципієнтів російської гуманітарної допомоги;

3. повідомлення в ЗМІ про факти передачі Росією гуманітарної допомоги, в яких посилаються на офіційні джерела і / або офіційних представників органів державної влади Росії або країн-реципієнтів.

Станом на 2 серпня 2020 року Росія надала допомогу в боротьбі з коронавірусів не менше ніж 46 країнам в основному по двосторонніх каналах. З точки зору географії російська допомога розподілялася таким чином.

- Пріоритетним регіоном для Росії було близьке зарубіжжя. 48 з 114 зафіксованих спостережень (42%) припали на СНД, перш за все на республіки Центральної Азії, Вірменію і Білорусію. Сюди ж ми включили поставки гуманітарної допомоги населенню південного сходу України, хоча офіційно Київ не звертався до Росії за гуманітарною допомогою.

- Крім того, допомогу отримали і інші межують з Росією по суші країни: Абхазія, Китай, КНДР, Монголія і Південна Осетія (12 спостережень). Всього на СНД і межують країни припадає більше половини спостережень (60 з 114).

- У Європі російську допомогу отримали Боснія і Герцеговина (Республіка Сербська), Італія, Молдова і Сербія.

- На Близькому Сході і в Північній Африці Росія допомагала Алжиру, Ірану, Лівану та Сирії, а також межує з регіоном Афганістану.

- У Західній півкулі одержувачами допомоги з Росії стали держави в Південній Америці (Бразилія і Венесуела), Центральній Америці і Карибському басейні (Гватемала, Домініканська Республіка, Коста-Ріка, Куба, Нікарагуа,

Панама, Сальвадор) та США.

- В Африці на південь від Сахари Росія допомогла Гвінеї, Демократичній Республіці Конго, Джібуті, Намібії, Сенегалу, ПАР і Сьєрра-Леоне.

- У Південно-Східній Азії - Індонезії, Камбоджі, Лаосу і М'янмі.

- В Океанії Росія надала допомогу Науру.

На основі заяв російських офіційних осіб можна виділити чотири основні мотивації, які пояснюють поставку Росією гуманітарної допомоги під час пандемії.

По-перше, це необхідність міжнародного співробітництва для боротьби із загальною загрозою. У березні прес-секретар президента Росії Дмитро Песков прокоментував рішення про надання допомоги Італії в такий спосіб: «Зараз практично всі країни світу зіткнулися з серйозною загрозою коронавірусу. Для перемоги над ним нам всім необхідно об'єднання зусиль і можливостей ». Керівник Росспоживнагляду Анна Попова 15 липня 2020 року відзначила переваги співпраці: «Оцінка епідеміологічного простору як загального для країн [СНД] і багаторічна передувала робота дозволили нам сьогодні координувати наші зусилля ».

По-друге, це гострота проблем, з якими зіткнулася країна-одержувач, і здатність Росії допомогти їх подолати. Посол Росії в США Анатолій Антонов охарактеризував спрямовані в США гуманітарні товари як «гостро необхідні для порятунку американців ». В середині квітня МЗС Росії повідомило, що звернення за допомогою від африканських країн «ретельно вивчаються і розглядаються з урахуванням гостроти ситуації в тій чи іншій країні ». Зміна географії російської допомоги також підтверджує, що потреби країн-отримувачів відігравали важливу роль при прийнятті рішень в Москві. Якщо навесні Росія найбільш масштабну допомогу направила в італійську Ломбардію, де сталася один з найбільших спалахів коронавірусу в Європі, то в липні було збільшено допомогу центральноазійських країн, які зіткнулися з погіршенням епідемічної ситуації.

По-третє, взаємовигідний характер допомоги. На початку квітня офіційний представник МЗС Росії Марія Захарова підкреслила: «У найбільш гострий етап боротьби Китаю з поширенням коронавірусної епідемії Москва одна з перших надала допомогу китайським друзям. Тепер ми отримуємо підтримку з Пекіну ». Вона висловила впевненість, що так само і США, які отримали допомогу з Росії, згодом при необхідності зможуть надати

підтримку у відповідь. 20 квітня 2020 року подібним чином російську гуманітарну допомогу прокоментував і Володимир Путін: «Це не просто гра в одні ворота, це не дорога з одностороннім рухом. Ми [одночасно з направленням допомоги] закупаємо в Італії датчики тиску, без яких неможливо виробляти в Росії апарати штучної вентиляції легенів. <...> На наступний день після того, як приземлився в Нью-Йорку наш літак військово-транспортної авіації з обладнанням і засобами захисту, ми уклали контракт з американськими партнерами на поставку датчиків потоку повітря, також необхідних для виробництва ШВЛ в Росії ». Корисним для Росії став і досвід, набутий російськими військовими в ході гуманітарної операції в Італії, що було відзначено Міноборони Росії.

Четвертим фактором допомоги іншим країнам є спроба компенсувати іміджеві втрати з 2014. Дії Російського уряду гостро вплинули на стан справ і репутацію Росії на міжнародній арені. Війна, окупація Криму, все це змусила Європу і держави гігантів саме своє ставлення до країни.

Після подій, які вплинули на цілісність України, Росія отримала ряд обмежувальних санкцій і відсутність підтримки на міжнародній арені. Поставка гуманітарної допомоги мала вплив, але не без негативних моментів. Апарати ШВЛ, відправлені в США були несправними і більшу кількість наданої допомоги створила більше проблем. Росія ніяк не прокоментувала несправність найважливіших в період пандемії апаратів, а медичним установам США довелося утилізувати надану допомогу.

У процесі збору інформації про напрямки гуманітарної допомоги Росії були виявлені ряд труднощів, пов'язаних з особливостями роботи держорганів по висвітлення гуманітарної діяльності держави за кордоном.

Можна позначити дві суміжні проблеми, які ускладнюють отримання повного уявлення про те, кому і як допомагала Росія в боротьбі з новою коронавірусною інфекцією: проблему координації і проблему інформування.

Проблема координації проявляється у відсутності єдиного центру, відповідального за збір і публікацію інформації про допомогу, і загальних

підходів до висвітлення цієї діяльності. В кінці січня повідомлялося, що рішення про надання гуманітарної допомоги Китаю було прийнято в оперативному штабі з попередження завезення і поширення нової коронавірусної інфекції в Росії, незадовго до цього створеному міжвідомчого органу. Однак на основі відкритої інформації складно судити про те, наскільки в подальшому оперативний штаб міг виконувати координуючу функцію в контексті надання гуманітарної допомоги. Наприклад, в кінці квітня МЗС Росії заявляв, що звернення зарубіжних країн за допомогою знаходяться «на розгляді в профільних російських відомствах», при цьому не згадуючи оперативний штаб. Координація щодо питання освітлення гуманітарної діяльності не була організована в централізованому вигляді: зусилля Росії з надання допомоги значною мірою висвітлюються за відомчим принципом. Кожен держорган на власних інформаційних ресурсах розповідає про заходи, вжиті з його участю. Єдиний публічний ресурс, на якому була б зібрана вся інформація відсутня. Дана ситуація ускладнюється тим, що у держорганів або у закордонних установ МЗС Росії відсутній єдиний підхід до висвітлення гуманітарної діяльності. Відмінності проявляються в повноті інформації, послідовності і системності інформування, використовуваних каналах комунікації (наприклад, деякі повідомлення можна знайти тільки в акаунтах посольств в соцмережах).

Проблема інформування стосується якості публікованих держорганами повідомлень про гуманітарну допомогу і проявляється в наступних моментах.

Неповнота і неточність відомостей про допомогу. Інформація про допомогу не завжди буває докладною.

Наприклад, незважаючи на широке висвітлення поставки медичного обладнання і засобів індивідуального захисту в США на початку квітня, ключові параметри поставки стали відомі тільки з публікацій американських ЗМІ з посиланням на місцеві офіційні джерела. В окремих випадках факт направлення допомоги не вдається підтвердити.

Наприклад, в березні Росспоживнагляд заявляв про плановані поставки тест-систем в Єгипет, в липні з посиланням на відомство про плани поставки знову повідомило агентство Sputnik, але подробиці і факт здійснення цієї поставки невідомі.

Також немає інформації про постачання тест-систем в Непал (згадується в липневому матеріалі Sputnik) і допомоги Перу, про яку повідомляв в інтерв'ю посол Росії в цій країні. До цієї ж проблеми можна віднести термінологічні неточності, наприклад, коли представники держорганів не враховують різницю між наборами тест-систем, тест-системами та тестами.

Надання даних про допомогу в несистематизованному вигляді. Повідомлення про гуманітарну допомогу, як правило, з'являються у вигляді прес релізів або коментарів для ЗМІ. В такому форматі дані про допомогу не адаптовані для статистичного аналізу і вимагають тривалої ручної підготовки. Самі держоргани не вдаються до систематизації даних, як це робиться, наприклад, зі статистикою по Коронавірусу або з інформацією о здійснених рейсах для евакуації росіян із зарубіжних країн. також майже не використовується візуалізація цих даних.

Винятками стали дві публікації, що містили інфографіку: стаття Росспівробітництва, що вийшла в травні, і липневий матеріал новинного агентства Sputnik. Однак в обох випадках інфографіка спиралася тільки на дані Росспоживнагляду, охоплювала невелику групу країн і не була інтерактивною. Недостатня відкритість процесу надання гуманітарної допомоги.

Процес прийняття рішень про виділення допомоги не завжди є прозорим. Так, судячи з публікацій у ЗМІ, МЗС Росії неодноразово повідомляло, що розглядаються запити про надання допомоги від зарубіжних країн, проте з відкритих джерел далеко не завжди відомо, чи робилися будь-які дії по більшості запитів. Проблема відкритості стосується і інформування росіян про те, кому допомагає держава (в квітні Сергій Лавров зазначив, що МЗС має більше розповісти про це). Зрештою, не завжди публікуються відомості про фінансовий бік допомоги.

Ці проблеми є актуальними не тільки для гуманітарної допомоги Росії під час коронавірусу, але і для надання міжнародної допомоги в цілому. Зростання уваги держави до цієї теми може бути використано для пошуку їх довгострокового рішення.

Висновки до розділу 2:

Спалах коронавірусної інфекції в Китаї і проведена з ним всесвітня пандемія закономірним чином загострили існуючі протиріччя між країнами. Стратегічна недооцінка небезпеки COVID-19, неготовність до надзвичайних ситуацій, наростаюча соціально-економічна криза в світі вплинули і на функціонування всієї системи міжнародного глобального

управління. Росія, в силу своїх географічних особливостей і порівняно невисокою щільності населення, прийняла на себе удар COVID-19 однієї з останніх.

За час, який був у нашій країні з січня по квітень 2020 року, керівництво Росії здійснювало прагматичну зовнішню політику, спрямовану в першу чергу на попередження проникнення інфекції в країну і надання допомоги країнам, що постраждали від COVID-19, як в двосторонньому форматі, так і на багатосторонньому полі. Для захисту безпеки співвітчизників за кордоном були організовані «вивізні» рейси. Щодо нової риси гуманітарних акцій, проведених російським урядом, стало використання в них логістичних потужностей міністерства оборони, воєнно космічних сил (ВКС) і військ радіаційного, хімічної і біологічної (РХБ) захисту в далекому зарубіжжі - Китаї та європейських країнах, в тому числі країнах - членів НАТО.

Якщо поглянути на міжнародні ініціативи Росії за період поширення COVID-19 з січня по квітень 2020 року, то можна відзначити, що в багатосторонніх контактах з проблеми пандемії коронавірусу країна не відступила від своєї зовнішньополітичної лінії. У щоденному режимі здійснювалися контакти по лінії ВООЗ, в суворій відповідності з

Міжнародними медико санітарними правилами (ММСП) надаються дані про кількість хворих та протиепідемічні заходи в країні, проведених тестах.

Таким чином, конкурентоспроможність вітчизняної охорони здоров'я на світовому ринку фактично отримала знак якості від ВООЗ, що є однією з цілей протидії загрозам у сфері охорони здоров'я громадян, згідно зі Стратегією національної безпеки.

Спробою закріпити успіхи весняних гуманітарних місій і продовжити позиціонування Росії як успішного борця з пандемією, а також експортувати її досягнення за кордон було у виді оголошення на нараді Президента з членами Уряду 11 серпня 2020 року про реєстрацію першої в

світі вакцини від коронавірусу «Супутник V». Всупереч очікуванням, новина зустріла негативну реакцію західного вченого співтовариства і сумніви в достатності випробувальної бази. Світові лідери в цілому також

обійшли увагою новини з Росії. ООН не поспішила скористатися цією пропозицією про безкоштовну вакцинацію свого персоналу, яку озвучив В.В. Путін в зверненні до ГА ООН. Про надання «Супутник V» першими попросили Білорусь і Венесуела.

РОЗДІЛ 3. ГЕОПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА РОСІЯ.

3.1 Боротьба за формулу вакцини та просування Sputnik-V.

З початку пандемії вчені всього світу почали розробку та боротьбу за вакцину проти нового вірусу. Багато країн почали змагання за перше місце у виробництві надзвичайно важливої вакцини. Росія також почала і змогла розробити свою вакцину, яка користується попитом та довірою серед росіян. Звичайно, міжнародна арена віднеслася до цього з певними застереженнями.

Американська компанія Pfizer і її німецький партнер BioNTech заявили, що в результаті кібератаки на сервери Європейського агентства лікарських засобів (ЕМА) хакери отримали незаконний доступ до технічної документації на вакцину від Covid-19, яка була розроблена цими фармацевтичними фірмами.

Раніше ЕМА, в завдання якого, серед іншого, входить оцінка і схвалення ліків і вакцин для Євросоюзу, заявив про те, що піддалося кібератаці, подробиці якої не розголошуються, і що воно займається розслідуванням цього інциденту за допомогою правоохоронних органів.

Pfizer і BioNTech, в свою чергу, говорять, що очікують від ЕМА додаткової інформації про цю кібератаку, але агентство запевнило їх, що цей інцидент ніяк не вплине на графік розгляду їх заявки.

Спроби кібернападів на медичні установи і фармакологічні компанії та лабораторії помітно почастишали в період пандемії. За ними стоять як індивідуальні хакери, так і злочинні угруповання, а часом і розвідки окремих держав, які прагнуть отримати інформацію про останні медичні розробки.

Зокрема, експерти вже зазначали зв'язок хакерів з Північною Кореєю, Іраном, В'єтнамом і Китаєм.

Влітку спецслужби попередили, що російська розвідка виявляла підвищений інтерес до організацій, які досягли успіхів у розробках вакцин від

коронавірусу. У жовтні масованої кібератаці піддалася одна з фармакологічних компаній Індії.

Зовсім недавно компанія IBM повідомила, що мережа рефрижераторних сховищ, яку використовують при транспортуванні вакцин, також зазнала нападу хакерів, за якими, ймовірно, варто стояла чиясь державна система.

Кібератака на ЕМА була здійснена за день до того, як агентство повинно було відзвітувати перед Європарламентом про хід своєї перевірки вакцин.

Тим часом в британському Національному центрі кібербезпеки заявили, що остання хакерська атака ніяк не вплине на програму вакцинації.

Британія, США і Канада синхронно заявили про атаку російського угруповання хакерів, імовірно, пов'язаної з Кремлем, на медичні лабораторії західних країн і спробі вкрати розробки вакцини від Covid-19 - хвороби, спричиненої коронавірусів.

Три розвідслужби - американське Агентство національної безпеки (АНБ), британський Національний центр кібербезпеки і канадське Агентство з безпеки комунікацій - опублікували в четвер офіційні заяви, в яких провину за хакерські атаки поклали на угруповання Cozy Bear, відому також як APT29 і Dukes.

АНБ США вважає, що російські хакери збирали дані про розробку вакцин. Які саме наукові установи були атаковані, не уточнюється.

Кремль заявив, що Росія не має ніякого відношення до хакерських атак. "Ми не сприймаємо подібні звинувачення, рівно як і чергові голослівні звинувачення у втручанні в вибори-2019", - наводить слова прес-секретаря російського президента Дмитра Пєскова РІА Новини.

Британський Національний центр кібербезпеки (NCSC) заявив, що виявивши напад, негайно поділився інформацією з американськими і канадськими колегами.

Чи вдалося зловмисникам викрасти дані, не повідомляється, але британська влада підкреслює, що робота над створенням вакцини не була

зірвана і триває. Пол Чічестер, глава операцій NCSC, в своїй заяві назвав кібератаку в розпал світової епідемії нової інфекції "підлою".

Заступник міністра внутрішніх справ з питань безпеки Джеймс Брокеншайр в інтерв'ю Бі-бі-сі сказав, що хакери намацували слабкі місця в ІТ-системах розробників вакцини, але на уточнююче запитання, чи вдалося їм вкрасти якісь секретні дані, відповідати відмовився.

"Як повідомляє Національний центр кібербезпеки, в деяких випадках вони проникають до ІТ-систем і сканують їх на предмет вразливостей /.../ Детальніше мені по цілому ряду причин говорити складно", - сказав заступник міністра.

Брокеншайр також сказав, що "впевненість на 95%", про яку заявили спецслужби Британії, США та Канади, на ділі означає практично повну впевненість в тому, що мова йде про конкретну хакерську групу, пов'язану притому з російськими спецслужбами.

"Ми дуже обережно діємо в таких заявах, ми не заявляємо про чиюсь причетність, поки не впевнені в цьому, і в даному випадку ми вважаємо, що можемо бути впевненими. У тому числі в частині зв'язку цієї групи, відомої як CozyBear, The Dukes і під іншими назвами в тому, що це на ділі - російські спецслужби", - сказав заступник міністра внутрішніх справ Британії.

"Російська влада настільки лицемірна, вони закликають до "відповідальної поведінки" в кіберпросторі і при цьому влаштовують такі таємні кібератаки", - додав Брокеншайр.

Кореспондент з питань безпеки Гордон Корера зазначає, що це остання заява спецслужб трьох країн дещо вибивається із загального ряду заяв на подібні теми: в останні роки західні спецслужби частіше ухильно заявляли про деяких "пов'язаних з державою хакерів", а тут прямо вказали на угруповання і назвали державу.

«Але бажання отримати інформацію про розробку вакцини та інших аспектах пандемії зараз стало найважливішою метою для розвідок усього

світу, і на цьому напрямку діють багато інших країн, в тому числі, швидше за все, і західні шпигуни», - міркує Корера.

«У них багато народу (працює в цій галузі), у нас багато народу, у американців - ще більше, як і у китайців, - згоден професор Росс Андерсон з Комп'ютерної лабораторії Кембриджського університету. - Всі постійно намагаються щось таке вкрасти».

3.2 Просування Sputnik-V.

Перша затверджена в Росії вакцина була розроблена і виготовлена повністю всередині країни і має свою назву, навмисно посилаючись на космічну гонку 1950-х. На той час, як Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила covid-19 пандемією, на початку березня 2020 року Національний центр епідеміології та мікробіології ім. Гамалеї в Москві вже працював над прототипом Sputnik V, що фінансується Російським фондом прямих інвестицій (RDIF), суверенний фонд багатства країни.[26]

Дослідники Gamaleya використовували віруси застуди у своєму прототипі вакцини. Примітно, що вони зупинили свій вибір на двох різних аденовірусних векторах (rAd26 та rAd5), які постачались окремо у першій та другій дозі з інтервалом у 21 день. Використання одного і того ж аденовірусу для двох доз може призвести до того, що організм розвине імунну відповідь проти переносника і знищить його при введенні другої дози. Два різні вектори зменшують шанс цього.[26][27]

Для виготовлення вакцини аденовіруси поєднують із спайковим білком SARS-CoV-2, що спонукає організм зробити імунну відповідь на нього.

Результати фаз I та II на 76 учасниках відкритого нерандомізованого дослідження були опубліковані у "Ланцеті" у вересні. Відповідно до статті, усі учасники розробили антитіла до SARS-CoV-2. Серйозних побічних явищ не виявлено. Більшість побічних ефектів були слабкими, наприклад, трохи більше половини відчували біль у місці ін'єкції.[27][28]

Проміжні дані фази III були опубліковані на початку лютого 2021 р. У рандомізоване подвійне сліпе плацебо-контрольоване дослідження було включено майже 22 000 дорослих людей віком від 18 років, набраних у 25 лікарнях та клініках Москви з 7 вересня по 24 листопада 2020 р.

Кожен учасник отримав або дві дози вакцини, або плацебо, які вводили з інтервалом у 21 день.[28][29]

Проміжні результати (на основі даних на сьогодні 14 964 учасників групи вакцин та 4902 групи плацебо) вказують на те, що вакцина ефективна на 91,6%, виходячи з її здатності запобігати симптоматичній інфекції. У вакцинованій групі випадків середньої або важкої тяжкості захворювання covid-19 не було принаймні через 21 день після першої дози. Приблизно 94% повідомлених побічних ефектів були дуже легкими (ступінь 1). Було встановлено, що чотири смерті, зафіксовані під час дослідження, не пов'язані з вакциною.[28][30]

Сумніви виникли, коли президент Путін здивував світ, заявивши про схвалення Росією екстреного використання Sputnik V ще в серпні 2020 року, ще до публікації даних фази I або II і до початку фази III.[31]

Раннє схвалення і бомбардування Росії щодо вакцини викликало скептицизм серед вчених. У вересні у відкритому листі, який підписали 30 науковців у всьому світі, розкритикували невідповідність навчальної роботи фази I та II. Команди за Супутником V розпустила заклопотаність в листі, опублікованому в журналі Lancet, вказуючи на те, що деякі з передбачуваних порушень, таких як підозріло схожі підрахунки антитіл серед учасників-були ймовірні випадковості частково викликані такими факторами, як малі розміри зразка, і округлення чисел у точках даних.[32]

Дані фази III були прийняті більш тепло. Деякі коментатори зазначають, що, наприклад, про первинний результат повідомляли надзвичайно рано, через 21 день після першої дози, а не після другої дози - оригінальний протокол дослідження не був опублікований, тому неможливо знати чи було це вирішено до або під час судового розгляду. Але інші стверджують, що опубліковані на сьогодні дані III фази підтвердили рішення Росії продовжувати щеплення Sputnik V.[32][33]

2 грудня того ж дня Великобританія схвалила вакцину Pfizer BioNTech, Путін заявив, що масова вакцинація за допомогою Sputnik V, що надається безкоштовно громадянам, повинна розпочатися протягом декількох днів.[33]

Насправді адміністрування Sputnik V розпочалося ще раніше - співробітники Гамалеї були одними з перших людей, які отримали прототипові дози навесні 2020 року до того, як влітку відбулися випробування I та II фаз. Путін виявив, що одна з його дочок вже отримала дві дози вакцини. Понад 2500 російських солдатів також отримали удар.[34]

Першими представники громадськості, які отримали дозу Sputnik V, були працівники шкіл та охорони здоров'я, яким пропонували зустрічі через систему онлайн-бронювання. Однак, також відкрилися випадуючі хаби, що пропонують уколи будь-кому, без попереднього запису. Один центр знаходиться в торговому центрі ГУМ на Червоній площі Москви. Люди можуть поставити в чергу за дозою вакцини, а ті, хто її отримає, отримують безкоштовний льодяник. [34][35]

За станом на 10 лютого Росія щепила понад два мільйони людей принаймні однією дозою Sputnik V, за словами міністра охорони здоров'я Михайла Мурашка. Це майже три дози вакцини на 100 людей за останніми доступними даними (для порівняння, Великобританія вводила майже в 10 разів більше). Розгортанню може заважати скептицизм щодо російської громадськості щодо "Супутника V". Інтернет-опитування 1600 росіян, проведене "Moscow Times", показало, що 60% були проти його отримання. Швидке схвалення також викликало настороженість серед деяких російських лікарів. [35]

Росія доклала максимум зусиль для просування Sputnik V за її межі в рамках програми дипломатії щодо вакцин, обіцяючи, що це буде коштувати менше 10 доларів (7,2 фунтів стерлінгів; 8,4 євро) за дозу для міжнародних покупців. [36]

RDIF заявляє, що підписав контракти з більш ніж дюжиною виробників у 10 країнах на загальну виробництво 1,4 мільярда доз. На момент написання статті 29 країн, крім Росії, схвалили Sputnik V для екстреного використання. Сюди входить Угорщина, єдина держава ЄС, яка на сьогоднішній день зробила це, хоча Європейське агентство з лікарських засобів (EMA) на той час

спростувало повідомлення про те, що проводило перегляд вакцини (держави ЄС можуть затвердити вакцини на двосторонній основі). Пізніше ЕМА повідомила, що почався огляд Sputnik V. [37]

Урсула фон дер Лейен, президент Європейської комісії, публічно поставила під сумнів, чому Росія "теоретично пропонує мільйони і мільйони доз, але недостатньо прогресує у вакцинації власного народу". Дійсно, сотні тисяч доз були відправлені в кілька країн. Згідно з повідомленнями, Sputnik V вже впроваджений в Аргентині та Чорногорії.

Крім того, Оксфордський університет та AstraZeneca розпочали випробування, яке відбудеться в Росії, щоб оцінити, чи може змішування доз їх вакцини та Sputnik V отримати більше користі[37][38]. В даний час жодна вакцина, крім Sputnik V, не є загальнодоступною в Росії.

Однак російський уряд затвердив дві інші російські розроблені вакцини для екстреного використання: EpiVacCorona, вироблену Інститутом Вектор у Новосибірську, та CoviVac з Центру Чумакова в Санкт-Петербурзі, відому своєю співпрацею з американським ученим Альбертом Сабіном щодо поліомієліту. вакцина під час холодної війни. Як і з Супутником V, обидві вакцини ще належать розпочати масштабні клінічні випробування.[37]

Прогнози щодо того, чи буде ЄС зрештою закуповувати «Спутник», різняться. За деякими з них, щепити європейців російським препаратом можуть почати уже влітку. Однак, ймовірно, ЄС тепер знову насторожить така покупка — тепер уже з огляду на нещодавню публікацію брюссельського видання EUObserver. З неї стало відомо, що в Росії після вакцинації «Спутником V» померли 4 людини, хоча в РФ зв'язок смертей зі щепленням заперечують.

На вагання ЄС в Росії кажуть, що «нікому нічого не нав'язують». Проте якщо поглянути на сторінку «Спутника» у Twitter — можна помітити, що пропаганда «на імпорт» триває на повну. У дописах не лише хвалять російський препарат, але й регулярно нагадують про вади західних вакцин-конкурентів. Найчастіше зауважують, що AstraZeneca та Johnson & Johnson

спричиняють виникнення тромбозів. Чи так це насправді — науковці зараз з'ясовують, але щеплення AstraZeneca низка країн усе ж призупиняла.

Рішення про «непотрібність» «Спутника» для ЄС невдовзі справді може знайти обґрунтування. Вже найближчим часом європейців почнуть щепити американським препаратом Johnson & Johnson — якщо буде врешті доведено, що він безпечний. А до літа мають зареєструвати нові вакцини: німецьку CureVac (яка вже на завершальному етапі випробувань) та, ймовірно, американську Novavax. Крім того, відповідно до попередніх зобов'язань, має надолужити зменшені постачання й AstraZeneca.

3.3 Неможливість для України використовувати вакцину.

У сучасному світі доступ до якісних медичних препаратів, не лише вакцин, — це світоглядний вододіл, який розділяє авторитарні та цивілізовані країни. Ті, які готові експериментувати на власних громадянах — і ті, які не підуть на це за жодних обставин.

Позиція української влади тут чітка: Україна не братиме "вторинні" продукти з непідтвердженою ефективністю. Ми не будемо ризикувати здоров'ям наших громадян, тож закупуватимемо перевірені вакцини, передусім ті, якими користуються наші західні партнери і де відсоток побічних ефектів незначний.

Безпечність цих препаратів підтверджує вакцинація, яка стартувала в Європейському Союзі та США, де переважна більшість вакцинованих почувається добре. Серед них президент Джо Байден, королева Єлизавета II та її чоловік принц Філіп.

Своєї черги на вакцинацію очікує канцлерка Німеччини Ангела Меркель, яка за віком не входить до пріоритетних груп.

Отже вакцина, яку отримає Україна, зокрема у рамках COVAX, буде якісною та безпечною. Слід також пояснити, чому в нашому переліку немає російського "Спутніка V".

Попри те, що питання використання російської вакцини в Україні має також і політичний вимір, вирішальним все ж є інше: не існує переконливих доказів, що "Спутнік V" — безпечний та ефективний.

Президент України Володимир Зеленський заявив, що «Ніякої офіційної інформації щодо того, що «Супутник V» російського виробництва є гарантованим і дає ефект 90-91%. І від ВООЗ, і від провідних експертів такого підтвердження немає. Я вважаю, що громадяни України - це люди, і точно,

вибачте за таке порівняння, що не кролики », - сказав він журналістам на форумі Україна 30.

За словами Зеленського, які наводить його офіс, влада домовилася про постачання на Україну вакцин від коронавірусу від іноземних компаній Pfizer, Sinovac, AstraZeneca і Novavax. Він зазначив, що перший етап вакцинації в країні почнеться з медиків і військовослужбовців.

12 жовтня прес-секретар президента Росії Дмитро Пєсков допустив можливість поставок російської вакцини від коронавірусу до України на платній основі. Однак Київ відмовився від цієї ідеї і вирішив використовувати західні препарати. При цьому Зеленський в інтерв'ю The New York Times зазначив, що не може пояснити українцям, чому вони не зможуть зробити щеплення російською вакциною в умовах, коли поставки західних препаратів затримуються. Пізніше, міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба пояснив відмову від «Супутника V» тим, що він нібито є «гібридною зброєю проти України».

Разом із Європейським Союзом ми ведемо активні переговори щодо доступу до вакцин ще з літа 2020 року. Як на центральному рівні з Європейською Комісією, так і з окремими країнами-членами ЄС. Процес не з легких, оскільки попит на вакцини надзвичайно великий.

Утім, над цим питанням працює потужна українська переговорна група. Я особисто — щотижня на контакті зі своїми європейськими колегами у координації з командою президента та Міністерством охорони здоров'я.

Є три основні способи, за якими ми можемо отримати якісну вакцину. Перший — через ініціативу GAVI COVAX, учасницею якої Україна теж є.

Цим треком Україна може отримати 8 мільйонів і більше доз вакцини безкоштовно або за значно зниженою ціною — за рахунок внесків інших країн-донорів, приватних структур, міжнародних фондів — щойно вакцина буде визнана безпечною, ефективною та буде зареєстрована.

Другий спосіб — пряме замовлення у світових компаній-виробників. Не найпростіший, попри його очевидність і те, що уряд постійно на зв'язку з виробниками.

Через значний попит Євросоюз заковує вакцини централізовано та із запасом, що відкриває можливості для підтримки стратегічних партнерів, передусім України.

Цей шлях має свої недоліки — у ЄС уже зіткнулися із суттєвими затримками постачання цих вакцин і публічно гостро на це реагують.

Третій — взаємодія з країнами-донорами, які можуть передати Україні надлишки власних вакцин.

У всіх трьох напрямках ведеться одночасна робота, однак за будь-яких обставин ми вважаємо, що придбання вакцин має відбуватися прозоро, а сама вакцинація буде безкоштовною для людей. Витрати частково покриє держава, частково — ініціатива GAVI COVAX та наші західні партнери.

Графік вакцинації в Україні, який почнеться вже скоро, буде відбуватися, як у ЄС — протягом 2021-2022 років. Процес об'єктивно не може бути швидшим через масштаб захворювання і велику кількість людей, що потребують вакцинації.

Міністр охорони здоров'я Максим Степанов заявив, що під час боротьби між країнами за вакцини проти COVID-19 Україна повинна почати виробляти свою. Про створення українського препарату ще в минулому році розповідав президент. Однак пізніше головний санлікар заявив, що Україна на власну вакцину не розраховує.

Він зазначив, що для цього потрібно внести зміни до законодавства і надати пріоритет українським виробникам при держзакупівлях, оскільки вони не зможуть конкурувати з великими фармкомпаніями в ціні.

У той же час його заступник, головний санітарний лікар України Віктор Ляшко в інтерв'ю hromadske говорив, що на власну вакцину Україна не розраховує.

Про «оригінальну» і «унікальну» українську вакцину Зеленський заявив в кінці жовтня, а в Офісі президента навіть відбулася зустріч керівництва держави з групою винахідників. Тоді ж глава МОЗ Степанов заявляв, що українська розробка пройшла етап випробування на живих клітинах і чекає ще трьох етапів клінічних випробувань.

Одним з розробників вакцини став міжнародний експерт в галузі охорони здоров'я та епідеміології, доктор медичних наук Михайло Фаворов. Як виявилось, Фаворов пов'язаний з комерційною компанією DiaPrep Systems Inc, що володіє Dia Poph Med, яка і розробляє українську вакцину. У цьому побачили конфлікт інтересів.

До того ж в українських лабораторіях немає відповідного рівня біозахисту, який потрібен для створення і тестування вакцини. Це ж підтвердив Максим Степанов — за його словами, доклінічні випробування вакцини проводилися в лабораторіях Туреччини і США.

Глава МОЗ запевняв, що вже до жовтня 2021 року Україна може мати власну вакцину, і обіцяв всіляко сприяти цьому, однак з минулого року про нові досягнення в розробці препарату не повідомлялося.

В Україні розробили три прототипи власної вакцини проти коронавірусу, два з яких профінансував Український фонд досліджень. Однак в Міністерстві охорони здоров'я кажуть, що процес створення препарату тривалий — там сподіваються на скасування патентів світових вакцин проти COVID-19 і їх виробництво в Україні.

Прототипи української вакцини проти коронавірусу розробили Інститут біології клітини у Львові, Інститут біохімії ім. Палладіна та науково-виробнича компанія «Діапроф-Мед» спільно з ученим Михайлом Фаворова.

Про вакцину останніх розробників МОЗ розповідав ще навесні минулого року. У жовтні міністр охорони здоров'я Максим Степанов оголосив, що цей прототип вже пройшов етап випробування на живих клітинах. Він прогнозував, що (якщо все буде добре) через рік з цього прототипу Україна може отримати власну вакцину. Однак після цієї заяви про нові досягнення в розробці не повідомляли.

Тепер же Віктор Ляшко відзначає, що зараз цей прототип на стадії виробництва лікарської форми, щоб почати клінічні випробування. Головний санлікар підкреслив, що держава не інвестувала у цю розробку.

Львівський інститут, який очолює академік Андрій Сибірний, розробляє вакцину, де білок коронавіруса вирощується на дріжджах.

До вересня науковці проводитимуть дослідження цього прототипу в лабораторних умовах, далі почнеться процес виготовлення лікарської форми і клінічних досліджень. Тобто найближчим часом вакцину з цього прототипу ми не побачимо.

Другу вакцину розробляє Інститут біохімії ім. Палладіна в Києві. За словами Ляшка, вона створюється за схожим принципом, але за іншою технологією. Очікується, що перші результати можна буде побачити восени.

Крім того, Інститут готовий розробити власну мРНК-вакцину: зараз вчені розмірковують, як це зробити на базі вітчизняних заводів.

Висновки до розділу 3:

Вакцина Sputnik V була зареєстрована в Росії в серпні 2020 року, перед третьою фазою клінічних випробувань, в якій брали участь десятки тисяч людей. Sputnik V використовує два модифіковані аденовіруси, rAd26-S і rAd5-S.

Експертна спільнота критично ставилася до розвитку Московського національного дослідницького центру імені Н. Гамалєї, оскільки в опублікованих результатах дослідження в науковому журналі Lancet вчені виявили підозрілі повторення, які можуть свідчити про маніпуляції.

Незважаючи на це, Sputnik V вже використовується в ряді країн, не тільки в Росії, але і в Білорусі, Об'єднаних Арабських Еміратах, а також у Бразилії, Індії та Аргентині.

2 січня міністр охорони здоров'я Російської Федерації Михайло Мурашко повідомив, що в регіони Росії поставлено 1,5 мільйона доз вакцини, вже вакциновано понад 800 тисяч людей. За даними Міністерства охорони здоров'я Росії, у пацієнтів реєструються лише загальні реакції після вакцинації, такі як головний біль та лихоманка. За даними органів охорони здоров'я, в Аргентині подібні реакції на вакцину були виявлені у 317 із 32 тисяч людей, які отримали вакцину.

Повідомлень про важкі побічні ефекти від вакцини Sputnik V немає. Однак у Росії значна кількість людей з підозрою ставиться до цієї вакцини. За даними Reuters, опитування 3040 лікарів та людей, які працюють у системі охорони здоров'я, показало, що 52% з них не хочуть робити щеплення через відсутність інформації.

Щодо України у цьому питанні, пандемія ще раз довела, що євроінтеграцію України треба прискорювати. Україна отримала б вакцини швидше, якби вже була членом ЄС.

А українські фармацевти мали б повний доступ до наукової бази Євросоюзу, долучилися би до розробки препаратів — власного або у співпраці з європейськими колегами.

Водночас, завдяки курсу на ЄС ми постійно отримували фінансову та іншу підтримку Євросоюзу, а невдовзі отримаємо і перші партії вакцини.

Усе частіше чуємо і запрошення України долучитися до ініціатив щодо створення електронного сертифікату вакцинації, щоб подолати наслідки коронавірусу як у сфері охорони здоров'я, так і соціальній та економічній сферах — свідчення, що Євросоюз розглядає нашу країну як частину спільної "архітектури безпеки" — в тому числі і в питанні імунізації.

Це вкрай важливо у глобальному світі, де розвиток країн залежить від свободи руху громадян, товарів / послуг і капіталів, а вакцинація стає свого роду "безвізом", усуваючи обмеження, які пандемія наклала на людство.

Перемога над COVID-19 буде остаточною тільки завдяки спільними зусиллями, які ми об'єднуємо з ЄС та західними країнами.

Якщо ми говоримо про вакцинацію та вирішення робити чи ні, то кожен повинен відповісти на це питання самостійно, зваживши всі ризики та вигоди. Усі виявлені на сьогодні побічні ефекти є лише відображенням знань, отриманих лише за кілька місяців. Це слід визнати через всю ейфорію від швидкого розвитку вакцин. Про можливі довгострокові побічні ефекти деяких вакцин нічого не відомо. Знання про це будуть накопичені шляхом довгострокових досліджень, які супроводжують кампанії з вакцинації у багатьох країнах. В даний час відсутня інформація про рідкісні, можливо серйозні побічні ефекти, наприклад, при рідкісних хронічних захворюваннях, у певних групах ризику, а також у страждаючих алергією.

Такі побічні ефекти можуть бути виявлені та вивчені лише у великій кількості людей, які отримали вакцину та протягом тривалого періоду спостереження.

ВИСНОВКИ

В умовах невизначеності, в період соціального неспокою, при зіткненні з чимось безпрецедентним в медіапросторі підвищується кількість дезінформації, чуток і фейковий новин. Пандемія COVID-19 породила небувалі потоки інформації, супроводжувані «дезінфодемией», тобто величезною кількістю чуток і помилкових даних, які ставлять під загрозу стабільність і психічне здоров'я суспільства. Найчастіше фейкові новини створюються з метою маніпулювання масовою свідомістю, або щоб збільшити рейтинги та кількість переглядів, як це роблять ЗМІ.

1. На початкових етапах пандемії COVID-19 було зроблено багато апокаліптичних прогнозів. Епідеміологи прогнозували загальну кількість загиблих у мільйони людей. Економісти попереджали про зрив ланцюгів поставок таких важливих товарів, як продукти харчування та медичні товари. Шість місяців після COVID-19 ці найгірші сценарії, на щастя, не здійснились. Твердження про те, що глобальний ланцюг поставок медичних виробів робить держави вразливими до озброєної взаємозалежності, виявились шалено перебільшеними. Це варто пам'ятати, оцінюючи політологів, передбачаючих трансформаційні зміни у світовій політиці. Якщо сказати м'яко, то прогноз розвитку нашої дисципліни не є чудовим.

У далекому минулому пандемія трансформувала міжнародну політику. В недалекому минулому ефект інфекційних хвороб був більш приглушеним. Ми стверджуємо, що, хоча вторинні поштовхи COVID-19 будуть реальними, тривалі наслідки пандемії можуть бути мінімальними. Якщо дослідити розподіл влади та розподіл інтересів, ефект COVID-19 повинен був незначно посилити статус-кво. Він виявив джерела влади Китаю та США, не підірвавши жодного з основ. Пандемія висвітлила націоналістичні та протекціоністські тенденції обох великих держав.

Однак ні в одному з аспектів COVID-19 не мав трансформаційного ефекту. За історичними мірками, незначна пандемія матиме мінімальний ефект зміни системи.

Однак нашому аргументі є застереження і воно полягає в тому, що новий коронавірус може мати ідеаційні наслідки. Ідея максимізації ефективності була наріжним каменем економічної думки протягом двох століть. Пандемія нагадала спостерігачам про компроміси між ефективністю та стійкістю. Незважаючи на те, що глобальні ланцюги поставок виявилися більш стійкими, ніж боялися спочатку, встановлення пріоритетності стійкості може переорієнтувати національні економічні інтереси з максимізації доходу на більш різноманітний набір цілей. Подібним чином, можуть виникнути ідеологічні ефекти, які мають інший образ, оскільки пандемія спричиняє зміщення в бік популізму чи неолібералізму чи від нього. Хоча ці ідеаційні ефекти можливі, їх можна буде спостерігати лише по факту. Щоб визначити, чи діє цей причинно-наслідковий механізм, може знадобитися десятиліття.

2. Заходи з протидії поширенню COVID-19 привели не тільки до нестачі ресурсів на зовнішню політику, а й до зміцнення позицій субдержавної структури. Оскільки федеральний уряд виявився не в повній мірі підготовленим до пандемії, повноваження глав регіонів були розширені.

Помилки системи державного управління асоціюються в першу чергу з федеральною владою, що підриває довіру до них. Згідно з опитуванням, проведеним «Левада-центр» в квітні 2020 року, довіру громадян до Президента Росії Володимира Путіна скоротилося в два рази в порівнянні з 2017 роком.

Відновити суспільну довіру важко, особливо на тлі ослаблення економіки в період після пандемії.

Економічна криза, викликана поширенням інфекції, може змусити переглянути свої упередження щодо проведення масових заходів та переосмислити концепцію карантинних обмежень. З огляду на те, що увага буде сфокусовано на внутрішніх проблемах, а у внутрішній розстановці сил можливі зміни, зовнішня політика може піти по суперечливим напрямкам. У короткостроковій перспективі це також призупинить активну зовнішньополітичну діяльність, і на арену зможуть вийти субдержавні актори, які відіграють значну роль у зовнішній політиці країни, особливо на Близькому Сході.

Гуманітарна допомога Росії іншим країнам як спроба покращити свій імідж на міжнародній арені після подій пов'язаних з подіями в Україні з 2014 року не мала очікуваних результатів. Політика уряду була націлена не всеціло на допомогу проти коронавірусу, а більше на поширення власної вакцини, намагання завоювати прихильність інших країн до Sputnik-V.

3. Російська вакцина проти коронавірусу «Супутник V» продемонструвала високі показники ефективності, імуногенності та безпеки в ході третьої фази клінічних досліджень. Про це повідомляється в журналі The Lancet. Ефективність склала 91,6% на основі аналізу даних 19 866 добровольців. Надана розробниками інформація підтверджена результатами міжнародної експертної оцінки.

«Супутник V» увійшов до трійки вакцин з ефективністю понад 90% - його ефективність склала 91,6%. Відповідні цифри представлені на основі аналізу даних дослідження «Супутника V» на 19 866 добровольцях. За цим показником російська вакцина входить до трійки препаратів з ефективністю вище 90%, поряд з РНК-вакцинами Pfizer і Moderna. При цьому «Супутник V» вигідно відрізняється від основних конкурентів ціною, а також умовами зберігання і транспортування.

Україна не має наміру реєструвати російську вакцину "Супутник V" для боротьби з коронавірусом SARS-CoV-2, заявив міністр охорони

здоров'я Максим Степанов. За його словами, "одна політична сила влаштувала якусь істерію з приводу реєстрації" препарату.

"Відразу можу сказати, що ніхто російську вакцину в країні реєструвати не буде", - підкреслив міністр.

Верховна рада дозволила реєстрацію вакцин проти коронавірусу під зобов'язання для екстреного медичного застосування, що дозволить використовувати вакцини проти коронавірусу виробництва компаній Pfizer \ BioNTech, Sinovac Biotech, Moderna, Sinopharm, AstraZeneca.

Раніше міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба висловився проти використання в Україні російської вакцини проти COVID-19 через пропагандистського чинника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Swee Kheng Khor, 'The politics of the coronavirus outbreak', *Think Global Health*, 24 Jan. 2020.
URL: <https://www.thinkglobalhealth.org/article/politics-coronavirus-outbreak> (дата звернення: 5.04.2021).
2. Hans Kluge, Jose Maria Martín-Moreno, Nedret Emiroglu, Guenaël Rodier, Edward Kelley, Melitta Vujnovic and Govin Permanand, 'Strengthening global health security by embedding the International Health Regulations requirements into national health systems', *BMJ Global Health* 3: suppl. 1, 2018. URL: https://gh.bmj.com/content/3/Suppl_1/e000656#xref-ref-28-1 (дата звернення: 5.04.2021).
3. Andrew P. Cortell and Susan Peterson, 'Dutiful agents, rogue actors, or both? Staffing, voting rules, and slack in the WHO and WTO', in Darren G. Hawkins, ed., *Delegation and agency in international organizations* (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), pp. 255–80 at p. 271.
4. Hinnerk Feldwisch-Drentrup, 'How WHO became China's coronavirus accomplice', *Foreign Policy*, 2 April 2020, URL: <https://foreignpolicy.com/2020/04/02/china-coronavirus-who-health-soft-power/> (дата звернення: 7.04.2021).
5. Christian Kreuder-Sonnen, 'China vs the WHO: a behavioural norm conflict in the SARS crisis', *International Affairs* 95: 3, May 2019, pp. 535–52.
6. David P. Fidler, 'The World Health Organization and pandemic politics', *Think Global Health*, 10 April 2020, URL: <https://www.thinkglobalhealth.org/article/world-health-organization-and-pandemic-politics> (дата звернення: 7.04.2021).
7. Sara E. Davies, Adam Kamradt-Scott and Simon Rushton, *Disease diplomacy: international norms and global health security* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2015).

8. Adam Kamradt-Scott and Simon Rushton, 'The revised International Health Regulations: socialization, compliance and changing norms of global health security', *Global Change, Peace and Security* 24: 1, 2012, pp. 57–70.
9. Catherine Z. Worsnop, 'Domestic politics and the WHO's International Health Regulations: explaining the use of trade and travel barriers during disease outbreaks', *Review of International Organizations* 12: 3, 2017, pp. 365–95.
10. Jeremy Youde, *Biopolitical surveillance and public health in international politics* (New York: Palgrave, 2010).
11. Sara E. Davies and Jeremy Youde, 'The IHR (2005), disease surveillance, and the individual in global health politics', *International Journal of Human Rights* 17: 1, 2013, pp. 133–51.
12. Stefan Elbe, *Security and global health* (Cambridge: Polity, 2010).
13. Tedros Adhanom Ghebreyesus, 'WHO chief slams Pompeo over "unacceptable" allegations on Chinese influence', Bloomberg QuickTake News, 23 July 2020, URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QwsBrOak9FU> (дата звернення: 12.04.21)
14. Kenneth W. Abbott, Philipp Genschel, Duncan Snidal and Bernhard Zangl, *International organizations as orchestrators* (Cambridge: Cambridge University Press, 2015).
15. Graham T. Allison and Philip Zelikow, *Essence of decision* (New York: Longman, 1999).
16. David A. Lake, 'Theory is dead, long live theory: the end of the great debates and the rise of eclecticism in International Relations', *European Journal of International Relations* 19: 3, 2013, pp. 567–87.
17. Joseph M. Grieco, 'The schools of thought problem in International Relations', *International Studies Review* 21: 3, 2019, pp. 424–46.
18. Mark Eccleston-Turner, 'COVID-19 symposium: the declaration of Public Health Emergency of International Concern', *OpinioJuris*, 31 March 2020,

- URL:<http://opiniojuris.org/2020/03/31/covid-19-symposium-the-declaration-of-a-public-health-emergency-of-international-concern-in-international-law/> (дата звернення: 21.05.21)
19. Julian Borger, 'Caught in a superpower struggle: the inside story of the WHO's response to coronavirus', *Guardian*, 18 April 2020, URL:<https://www.theguardian.com/world/2020/apr/18/caught-in-a-superpower-struggle-the-inside-story-of-the-whos-response-to-coronavirus>.(дата звернення: 21.05.21)
20. Why the COVID-19 response needs International Relations | International Affairs Oxford Academic. URL:<https://academic.oup.com/ia/article/96/5/1227/5901405?login=true#207157856> (дата звернення: 21.05.21)
21. EEAS SPECIAL REPORT UPDATE: SHORT ASSESSMENT OF NARRATIVES AND DISINFORMATION AROUND THE COVID-19 PANDEMIC URL:<https://euvsdisinfo.eu/eeas-special-report-update-short-assessment-of-narratives-and-disinformation-around-the-covid-19-pandemic-update-may-november/> (дата звернення: 21.05.21)
22. Disinformation cases around COVID_19 URL:https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases/?text=vaccine&date=&per_page (дата звернення: 21.05.21)
23. <https://twitter.com/sputnikvaccine/status/1375475322725019650>
24. Clarification on Sputnik V vaccine in the EU approval process URL:<https://www.ema.europa.eu/en/news/clarification-sputnik-v-vaccine-eu-approval-process> (дата звернення: 22.05.21)
25. EMA starts rolling review of the Sputnik V COVID-19 vaccine URL:<https://www.ema.europa.eu/en/news/ema-starts-rolling-review-sputnik-v-covid-19-vaccine> (дата звернення: 22.05.21)
26. Kremlin-owned media did not acknowledge Russia's mistake after the application. URL:<https://medium.com/dfrlab/kremlin-media-wrongly->

- insists-sputnik-v-vaccine-successfully-submitted-for-eu-approval-97ec33c3c61b (дата звернення: 22.05.21)
27. https://twitter.com/Amb_Ulyanov/status/1374128428539129860
28. Pro-Kremlin disinformation about vaccines, including Sputnik V.
URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/ema-will-try-to-postpone-the-authorisation-of-sputnik-v> (дата звернення: 22.05.21)
29. Recurring pro-Kremlin disinformation about vaccines, including Sputnik-V.
URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-head-of-the-ema-stated-that-she-would-look-to-ban-russian-vaccine> (дата звернення: 22.05.21)
30. Disinformation linked to the current EMA rolling review of Sputnik V.
URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/getting-a-sputnik-v-injection-is-like-playing-russian-roulette-says-a-senior-ema-official> (дата звернення: 25.05.21)
31. Pro-Kremlin disinformation about the EU, vaccination and Sputnik V.
URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-eu-is-trying-to-discredit-sputnik-v> (дата звернення: 25.05.21)
32. О підході до вакцинації населення Росії.
URL: <http://svr.gov.ru/smi/2021/03/o-podkhode-es-k-vaksinatsii-naseleniya.htm> (дата звернення: 25.05.21)
33. <https://twitter.com/sputnikvaccine/status/1379739910035357697>
34. <https://twitter.com/sputnikvaccine/status/1366790790924664832>
35. <https://twitter.com/sputnikvaccine/status/1373756849577734147>
36. <https://twitter.com/sputnikvaccine/status/1379865169216610304>
37. Why were US media silent on Pfizer vaccine deaths?: Global Times editorial
URL: <https://www.globaltimes.cn/page/202101/1212939.shtml> (дата звернення: 25.05.21)

38. Extreme double standards over China reflect irreversible decline of the West. URL: <https://www.globaltimes.cn/page/202102/1215230.shtml> (дата звернення: 25.05.21)
39. Western media disinformation campaign, Chinese tales for the West. URL: https://www.youtube.com/watch?v=v_XI-aiCa34&feature=emb_title (дата звернення: 25.05.21)
40. Correcting misleading information by Western media on Chinese vaccines responsible measure in global pandemic fight. URL: <https://www.globaltimes.cn/page/202101/1212989.shtml> (дата звернення: 25.05.21).
41. Need to battle disinformation clouding China's vaccine development efforts. URL: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202012/09/WS5fd03619a31024ad0ba9ac3b.html> (дата звернення: 27.05.21)
42. Disinfo: The West criticizes the Russian Coronavirus vaccine because it can't accept Russia's primacy. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/west-criticizes-russian-coronavirus-vaccine-cant-accept-russia-primacy> (дата звернення: 27.05.21)
43. Sputnik V is the target of a corporate col war, Russian's disinformation URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/sputnik-v-is-the-target-of-a-corporate-cold-war> (дата звернення: 27.05.21)
44. Recurring pro-Kremlin disinformation on coronavirus aiming to promote the Sputnik V vaccine. URL: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-west-is-financing-a-disinformation-campaign-against-the-russian-vaccine-sputnik-v> (дата звернення: 27.05.21).
45. Disinformation around Covid-19 URL: <https://euvsdisinfo.eu/eeas-special-report-update-short-assessment-of-narratives-and-disinformation-around->

- [the-covid-19-pandemic-update-december-2020-april-2021/](#) (дата звернення: 27.05.21)
46. Фейкові новини про коронавірус URL:<https://www.dw.com/ru/фейки-о-коронавирусе-как-covid-19-стал-биологическим-оружием/a-52981908> (дата звернення: 27.05.21)
47. Путін продовжив вихідні для громадян.
URL:<https://www.bbc.com/russian/news-52415216> (дата звернення: 27.05.21)
48. Вплив коронавірусу на суспільство.
URL: https://www.gazeta.ru/culture/2020/03/29/a_13026991.shtml (дата звернення: 28.05.21)
49. Гуманітарна допомога РФ.
URL:<https://khn.rs.gov.ru/uploads/document/file/15432/Российская%20гуманитарная%20помощь%20против%20коронавируса%202020.pdf> (дата звернення: 28.05.21)
50. Невідомі хакери вкрали формулу вакцини проти коронавірусу.
URL:<https://www.bbc.com/russian/news-55251389> (дата звернення: 28.05.21)
51. Западні спецслужби про атаку російських хакерів.
URL:<https://www.bbc.com/russian/news-53436090> (дата звернення: 28.05.21)
52. Дипломатія голки. Як російська вакцина впливає на Європу.
URL:<https://hromadske.ua/posts/diplomatiya-golki-yak-rosijska-vakcina-rozkolyuye-uevgoru>(дата звернення: 28.05.21).
53. Відмова Зеленського від вакцини російського походження.
URL:<https://www.vedomosti.ru/society/news/2021/02/08/857059-zelenskii-obyasnil-otkaz-ukraini-ot-rossiiskoi-vaktsini-sputnik-v> (дата звернення: 28.05.21).

54. Україні не підходить російська вакцина.
URL:<https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2021/02/4/7282222/> (дата звернення: 28.05.21).
55. Ефективність вакцинації Спутником.
URL:<https://russian.rt.com/russia/article/870972-koronavirus-revaknaciya-sputnik-v> (дата звернення: 28.05.21).
56. Новини про вакцинацію від коронавірусу.
URL:<https://russian.rt.com/tag/vakcinakoronavirus> (дата звернення: 28.05.21).
57. Відмова України реєструвати російську вакцину.
URL:<https://www.dw.com/ru/ukraina-ne-budet-registrirovat-rossijskuju-vakcinu-ot-covid-19/a-56379502> (дата звернення: 28.05.21).
58. Політичні наслідки пандемії.
URL:<https://elibrary.ru/item.asp?id=44752050> (дата звернення: 28.05.21).
59. В Україні розробили власну вакцину від коронавірусу.
URL:<https://hromadske.ua/ru/posts/v-ukraine-razrabotali-tri-prototipa-sobstvennoj-vakciny-protiv-koronavirusa-chto-o-nih-izvestno> (дата звернення: 29.05.21).
60. Clinical Trial of the Immunogenicity, Safety, and Efficacy of the Gam-COVID-Vac Vaccine Against COVID-19 in Venezuela (англ.).
ClinicalTrials.gov. Health Ministry of the Russian Federation. URL:(дата звернення: 29.05.21).
61. Евросоюз начал экспертизу вакцины "Спутник V". *РИА Новости*.
URL:(дата звернення: 29.05.21).
62. Эффективность вакцины «Спутник V» против коронавируса составила 92% в ходе первого промежуточного анализа данных фазы III клинических исследований в РФ. НИЦЭМ им. Н. Ф. Гамалеи, РФПИ(11.11.2020).
URL:<https://sputnikvaccine.com/rus/newsroom/pressreleases/effektivnost->

- [vaktsiny-sputnik-v-protiv-koronavirusa-sostavila-92-v-khode-pervogo-promezhutochnogo-an/](#) (дата звернення: 29.05.21).
63. Анна Урманцева, Мария Недюк. Удачный запуск: «Спутник V» признан самой безопасной вакциной. *Известия*. URL:<https://iz.ru/1119602/anna-urmantseva-mariia-nediuk/udachnyi-zapusk-sputnik-v-priznana-samoj-bezopasnoi-vaktsinoi>(дата звернення: 30.05.21).
64. Производство "Спутник V" на экспорт будет после проведения прививочной кампании в РФ - Россия || Интерфакс Россия. URL:www.interfax-russia.ru. (дата звернення: 30.05.21).
65. В Бразилии с 15 января начнется производство «Спутника V» // ТАСС. URL: <https://tass.ru/ekonomika/10430017> (дата звернення: 30.05.21).
66. Вакцина Спутник V (Гам Ковид Вак), розлив которой проводился на РУП «Белмедпрепараты», одобрена Минздравом. URL:<https://t.me/minzdravbelarus/2229> (дата звернення: 30.05.21).
67. На фоне дипломатического скандала Чехия отказалась от российской вакцины "Спутник V", *strana.ua* (18.04.2021). URL:<https://strana.ua/news/329087-chekhija-otkazalas-ot-rossijskoj-vaktsiny-sputnik-v.html> (дата звернення: 30.05.21).
68. В AstraZeneca рассказали о комбинации своей вакцины со «Спутник V» РИА. URL:<https://ria.ru/20201221/vaktsina-1590204649.html> (дата звернення: 30.05.21).
69. Голикова назвала сроки выпуска первых партий вакцин НИЦ Гамалеи и «Вектора». Интерфакс (29 июля 2020). URL:<https://www.interfax.ru/russia/719440> (дата звернення: 30.05.21).
70. AstraZeneca begins programme to assess COVID-19 vaccines combinations. URL:<https://www.astrazeneca.ru/content/az-ru/media/news/2020/20201211-ru201.html> (дата звернення: 30.05.21).
71. Study to Evaluate Efficacy, Immunogenicity and Safety of the Sputnik-Light. URL:<https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04741061>(дата звернення: 30.05.21).

72. Вплив заходу на Близній Схід. URL: https://www.gazeta.ru/social/news/2021/03/31/n_15805286.shtml (дата звернення: 30.05.21).
73. Росія та Китай систематично поширюють фейкову інформацію. URL: <https://hromadske.ua/ru/posts/rossiya-i-kitaj-sistematicheski-rasprostranyayut-dezinformaciyu-o-vakcinah-protiv-koronavirusa-otchet-es> (дата звернення: 31.05.21).
74. ЄС звинувачує Росію та Китай у поширенні фейкової інформації. URL: <https://iz.ru/1095461/2020-12-03/es-obvinil-rossiiu-i-kitai-v-dezinformacii-po-koronavirusu> (дата звернення: 31.05.21).
75. Фейкові новини під час пандемії. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rasprostranenie-fejkovyh-novostey-vo-vremya-pandemii-covid-19/viewer> (дата звернення: 31.05.21).
76. Зелинский С.А. Информационнопсихологическое воздействие на массовое сознание. – СПб: Скифия, 2018. – 480 с.
77. Кнапп R.H. Psychology of Rumor // Public Opinion Quarterly, v. 8, 1944. – pp. 22-37.
78. Рекомендации ВОЗ для населения в связи с распространением нового коронавируса (2019- nCoV): мифы и ложные представления. URL: <https://www.who.int/ru/emergencies/diseases/novelcoronavirus-2019/advice-for-public/myth-busters> (дата звернення: 31.05.21).
79. Бананы, посылки и летучие мыши. Самые популярные мифы о коронавирусе. Русская служба «Би-би-си». URL: <https://www.bbc.com/russian/features-51282123> (дата звернення: 31.05.21).
80. Фейкові новини та COVID-19. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/fejkovye-novosti-v-usloviyah-pandemii-covid-19/viewer> (дата звернення: 31.05.21).
81. Усе про Супутник-V. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Спутник_V (дата звернення: 31.05.21).